

Steeds meer bewegingsvrijheid voor zeugen

> Dr. Theo Geudeke, specialist varkensgezondheid ([Gezondheidsdienst voor Dieren](#))

Het is sinds 2013 wettelijk verplicht in Europa dat zeugen worden gehouden in groepshuisvesting. De regels verschillen enigszins voor de verschillende Europese landen. In Nederland, Engeland en de Scandinavische landen zijn de regels wat strikter dan elders. In ons land wonen zeugen gedurende hun gehele dracht in groepshuisvesting, in veel andere Europese landen mogen ze de eerste vier weken van de drachtigheid nog individueel zijn gehuisvest. Dat is onder andere handig voor de controle door de zeughouder in die prille drachtigheid.

In de praktijk bestaan nogal wat verschillende systemen van groepshuisvesting en die hebben allemaal hun voor- en nadelen. Dat geldt voor de varkens maar ook voor de zeughouders.

Slim & Sociaal

In het (recente) verleden werden de meeste zeugen gedurende een groot deel van hun leven individueel gehuisvest. Dat wil zeggen dat ze in een box stonden met beperkte bewegingsvrijheid: paar stappen naar achteren, paar stappen naar voren. Nog iets langer geleden waren ook veel zeugen aangebonden. Dan hadden ze een brede band rond hun borst of een halsbeugel zoals koeien in een ouderwetse grupstal. Individuele huisvesting betekent ook dat de zeugen beperkt zijn in hun sociale contacten. In de natuur leven varkens in familiegroepen en varkens die in een groep leven, kennen elkaar goed.

Groepshuisvesting voor zeugen betekent dat de dieren meer natuurlijk gedrag kunnen vertonen. Anderzijds willen zeugen in een groep ook altijd graag een bepaalde hiërarchie vaststellen. Dat kan gepaard gaan met flinke vechtpartijen. Daarvoor hebben ze voldoende (vlucht) ruimte nodig. Als zeugen elkaar opnieuw ontmoeten nadat ze elkaar een paar weken niet gezien hebben, bijvoorbeeld omdat ze in een kraamafdeling hebben gelegen om biggen te krijgen, dan herkennen ze elkaar meestal direct en wordt er niet of nauwelijks meer gevochten om de rangorde.

Groot & Klein

Groepshuisvesting voor zeugen is er in soorten en maten. De groepsgrootte varieert in de praktijk van een stuk of tien zeugen naar groepen van een paar honderd zeugen. Bij die hele grote groepen is uiteraard ook sprake van een hele grote ruimte, bijvoorbeeld met een groot ligbed van stro. Het voordeel van een grotere ruimte is dat de zeugen onderscheid kunnen maken tussen een rustgedeelte, de eethoek en het toilet. Het klinkt misschien verrassend, maar varkens zijn zeer hygiënische dieren die niet hun eigen nest willen bevuilden.

Het voordeel van kleine groepen zeugen is dat de veehouder ze beter in de gaten kan houden en sneller kan opmerken of een zeug bijvoorbeeld kreupel is. Een simpele variant is om de individuele ligboxen gewoon open te zetten. Maar dat is geen optie als de vrije ruimte achter de boxen niet voldoet aan de wettelijke afmetingen.

Op zoek naar nieuwe dieren voor de kinderboerderij?

Bent u op zoek naar een Zwartblesram in de regio Rotterdam? Of een CL-vrije dwerggeit in Brabant? Voor veel kinderboerderijen is een logische start van deze zoektocht om te beginnen bij collega-boerderijen. Daar worden vaak rustige, ziektevrije dieren gehouden en de geiten en schapen zijn gevaccineerd tegen Q-koorts.

Ter ondersteuning in deze zoektocht is op de website van de vSKBN een databank te vinden met daarin een overzicht van diersoorten en -rassen die gehouden worden door de kinderboerderijen. Momenteel zijn er van 123 locaties gegevens te vinden.

Zoekfunctie

Van de boerderijen is geen actueel aanbod te vinden, maar wel welke rassen/soorten er gehouden worden en welke ziektevrije statussen de koeien, geiten en schapen hebben. Ook staat erbij met welke rassen gefokt wordt en of er (soms) jonge of ouderdieren beschikbaar zijn.

Er is een handige zoekfunctie beschikbaar waarmee u op kenmerken, rassen en op provincie kunt zoeken. Zo kunt u makkelijk en snel uw zoektocht starten!

Ga naar www.kinderboerderijen.nl > Inloggen. Eenmaal ingelogd kunt u via het hoofdmenu deze databank vinden.

Gelijk & Apart

De keuze voor een bepaalde stalinrichting bepaalt ook de keuze voor een voersysteem. Het is belangrijk dat alle zeugen in een groep voldoende goed voer krijgen, ook voor het economisch profijt van de zeughouder. In kleine groepen worden zeugen gelijktijdig gevoerd in een trog of op de grond. Zeugen eten graag gelijktijdig, maar hier bestaat wel het risico dat ze elkaars voer proberen te stelen. Daardoor kunnen ongewenste verschillen ontstaan in voeropname.

In grote groepen maakt men vaak gebruik van elektronische voerstations. Daar kunnen zeugen één voor één naar binnen en door een chip in het oor herkent het apparaat een zeug en weet precies hoeveel voer ze nodig heeft, afhankelijk van de lichaamsconditie en het stadium van de drachtigheid. Een nadeel van voerstations is dat zeugen niet allemaal tegelijk kunnen eten. Een bazige zeug gaat soms voor een voerstation de wacht houden om te proberen binnen te komen ten koste van een andere zeug. Daardoor moet een onderdanige zeug soms lang wachten tot ze kan eten. Gelukkig houdt de computer ook bij of alle zeugen aan de beurt zijn geweest gedurende de dag, en daar kan de zeughouder dan op inspelen.

De keuze voor een bepaald groepshuisvestingsysteem hangt uiteindelijk sterk af van de persoonlijke voorkeuren van de zeughouder. Het perfecte systeem bestaat niet en zowel de zeughouder als diens varkens moeten leren omgaan met een gekozen stalinrichting.